

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

I efteråret 1987 afgav en komite under OECD en rapport om forsknings- og teknologipolitik i Danmark. I rapporten kritiserede man bl.a. styrelsesforholdene på de højere uddannelsesinstitutioner og påpegede, at de tidskrævende beslutningsformer og en svag universitetsledelse gav manglende effektivitet og mindre god udnyttelse af de tildelte ressourcer.

I forbindelse med OECD-rapportens afgivelse blev der afholdt en høring, der affødte en ide om at lade en institution eller et par institutioner på forsøgsbasis få status som »friuniversitet«, således at der for den pågældende institution skulle være mulighed for at fravige dels styrelseslovens bestemmelser, dels andre bestemmelser, der kunne virke hæmmende for en effektiv ledelse.

Ideen med »friuniversiteter« er senere blevet drøftet på et møde mellem undervisnings- og forskningsministeren og rektorerne for styrelseslovinstitutionerne.

Der har også været en del debat i medierne om »friuniversiteter«, »frifakulteter« og »friinstitutter«, og mange har udtrykt en positiv holdning til tanken.

Undervisnings- og Forskningsministeriet anser det for at være særdeles betænkeligt, at der fra kompetent side, herunder OECD-komiteen, kan rejses alvorlig kritik af de højere uddannelsesinstitutioners styrelsesforhold, og da det hidtil ikke har været muligt at få gennemført en generel revision af loven, fremsættes hermed et lovforslag, der, hvis det vedtages, vil give undervisnings- og forskningsministeren hjemmel til at imødekomme forslag fra institutionerne om fravigelse fra lovens bestemmelser og dermed åbne mulighed for, at institutionerne kan gennemføre forsøg med ændrede styrelsesordninger, hvis de ønsker det. Derfor kan der ikke nu siges noget om indholdet af mulige forsøg udover, at indholdet vil blive nøje aftalt mellem Undervisnings- og Forskningsministeriet og pågældende institution(er), således at der ikke efterfølgende og under forsøget opstår tvivl om forsøgets afgrænsning.

Efter lovtæksten er det en forudsætning, at institutionerne selv fremkommer med forslaget. Det bety-

der, at det er konsistorium, der må træffe beslutning om at stille forslaget, hvis dette berører hele institutionen. Hvis forslaget derimod alene vedrører styringen af enkelte dele af institutionen, er det tilstrækkeligt, at forslaget er besluttet af de direkte berørte organer. Forslaget forudsættes sendt til Undervisnings- og Forskningsministeriet af rektor med dennes bemærkninger, efter at konsistorium har haft lejlighed til at kommentere forslaget.

Lovforslaget har i udkast været sendt til høring på de institutioner, der er omfattet af loven. I det udsendte udkast var det ovenstående afsnit ikke medtaget. På baggrund af høringssvarene, som langt fra alle er positive, er det Undervisnings- og Forskningsministeriets opfattelse, at det bør være muligt at imødekomme forslag, der er stillet af de berørte organer, selv om det møder modstand i konsistorium. Ellers er det næppe sandsynligt, at der gennemføres væsentlige forsøg. På denne baggrund er foranstående afsnit indsat.

Administrative og økonomiske konsekvenser

Loven vedrører i sig selv administrative forhold. Lovforslaget medfører som sådan ingen økonomiske konsekvenser.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser

Til § 1

Udover at bestemmelsen giver undervisnings- og forskningsministeren mulighed for at imødekomme forslag om forsøg med ændrede styrelsesformer enten for hele institutionen eller for dele af den, giver bestemmelsen også ministeren mulighed for at imødekomme forslag om fravigelse af lovens regler i andre tilfælde.

De institutioner, der er omfattet af loven, er meget forskelligartede, og nogle varetager specielle opgaver. Dette gælder eksempelvis patientbehandling. Muligvis kan sådanne forhold føre til ønsker om visse fravigelser fra loven. Endvidere er der forekommet situationer, hvor loven har vist sig at være til hinder for en smidig tilrettelæggelse af styrelsesforholdene. Dette gælder eksempelvis, hvor et samlet uddannel-